

РЕШЕНИЕ

№ 379

Гр. София, 01 юли 2024 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение в публичното заседание на четиринадесети юни през две хиляди двадесет и четвърта година в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУМЕН ПЕТРОВ

ЧЛЕНОВЕ: СПАС ИВАНЧЕВ

ВИОЛЕТА МАГДАЛИНЧЕВА

с участието на секретаря Елеонора Михайлова и в присъствието на прокурора Атанас Гебрев, като разгледа докладваното от съдия Магдалинчева н.д. № 449/2024 год. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 346, т. 1 от НПК.

Образувано е по касационни жалби на адвокат С. И. -упълномощен защитник на подсъдимия Х . Г., и адв. Ю. Й. - упълномощен защитник на подсъдимия К. К., против решение № 30/19.03.2024 г., постановено по в.н.о.х.д. № 245/2023 г. по описа на Апелативен съд – Варна.

В *касационната жалба на адвокат С. И.* са релевирани трите касационни основания по чл. 348, ал. 1 т. 1-3 НПК. Същественото нарушение на процесуалните правила се обосновава с порок в обвинителния акт, в който не били посочени по време, място и начин на осъществяване единичните деяния, включени в единното продължавано престъпление подкуп. В същата насока се изтъква, че правото на защита на подсъдимия е било нарушено, тъй като на досъдебното производство на Г. е отказано да даде обяснения и не е била допусната очна ставка между двамата основни свидетели на обвинението. Твърди се още, че въззивното решение противоречи на изискванията за съдържание, установени в чл. 339 НПК, тъй като в съдебния акт са преповторени съображенията на окръжния съд, без да е отговорено на доводите на страните релевирани във въззивното производство. Изложени са аргументи за превратно тълкувани доказателства и способности за тяхното събиране – основно показанията на свидетелите И. В. и Г. И., както и заключението на СППЕ, назначена от съда, за да установи свидетелската годност на първия свидетел. Касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 1 НПК според защитата е логична и неизменна последица от превратното тълкуване на доказателствата и от необезпечената с годни

доказателствени данни приета фактология. Поддържаната явна несправедливост на наложеното наказание се обосновава с неотчитане на семейното положение на подс. Г., с младата му възраст и с доброто му образование, както и с неразумния срок, в който протича наказателното производство. Твърди се, че по отношение на наказанието е налице противоречие в мотивите на въззивното решение, доколкото апелативният съд от една страна е приел, че не се налага наказанието по отношение на подсъдимия Г. да бъде увеличено, а от друга е направил именно това.

В *касационната жалба на адвокат Ю. Й.* – защитник на подсъдимия К. К., се сочат всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1-3 НПК. Навеждат се доводи за съществени процесуални нарушения предвид липсата в постановлението за привличане и в обвинителния акт на твърдения за немаловажните вредни последици по чл. 282 НК. Смята се, че във въззивното решение не е отговорено на някои от съображенията на защитата и е пренебрегнато това, че обвинението се основава на показанията на компрометираните свидетели В. и И., това, че доказателства за втора проведена среща между тези лица и подсъдимите отсъстват, както и това, че към момента на твърдяната от обвинението втора среща местонахождението на подсъдимия Х. Г. е засечено от клетка на мобилен оператор, находяща се на два километра от процесното място. Пренебрегнати във въззивното решение според защитата са и показанията на св. И. И. – началник сектор „Специализирани полицейски сили“ в ОД на МВР - Варна, на когото към процесната дата подсъдимите са били на подчинение. Игнорирана също така според защитата е останала и информацията, инкорпорирана във веществените доказателствени средства, изготвени въз основа на експлоатирани специални разузнавателни средства, както и това, че е поставена под съмнение достоверността на първоизточника на информация за искан подкуп, съдържаема в тези доказателствени данни. Нарушението на материалния закон и осъждането на подс. К. за общото престъпление по служба според защитата е резултат от превратната оценка на доказателствата. Вън от това се твърди, че подсъдимият К. не е нарушил посочените в обвинителния акт, запълващи състава на бланкета на чл. 282 НК разпоредби от Закона за министерство на вътрешните работи и съответстващите му инструкции, тъй като на процесната дата той нито е осъществил полицейската проверка на свидетелите В. и И., нито е бил длъжен по закон да задържи проверяваните лица. Явната несправедливост на наложеното наказание е налице, тъй като съдът не е оценил правилно индивидуалната тежест на всички обстоятелства по делото и извън вниманието му са останали данните за семейното положение на подсъдимия, за дългогодишната му служба в системата на МВР, както и за продължителността на производството, налагаща на собствено основание приложение на чл. 55 НК.

Отправените в двете касационните жалби искания са алтернативни – за отмяна на въззивното решение и за оправдаване на подсъдимите, за отмяна на решението и

връщане на делото за ново разглеждане с конкретни указания или за изменение на контролирания акт чрез намаляване на определените наказания.

В съдебно заседание двамата защитници поддържат жалбите по съображенията, изложени в тях.

Подсъдимият Х. Г. смята, че отразената в обвинителния акт фактология неправилно е възприета от двете съдебни инстанции и неговата теза е останала неразбрана. Твърди, че не е виждал наркотични вещества в проверяваните лица или в ползвания от тях автомобил. Отрича в процесния ден да е имал втора среща с тези лица. В последната си дума моли да бъде оправдан.

Подсъдимият К. К. също твърди, че по време на полицейската проверка не е намиран наркотик и поради това не са предприети действия по задържане на проверяваните лица и автомобил. Заявява, че е баща на четири деца и треньор в спортен клуб и не би допуснал проверката по отношение на лица, държащи наркотични вещества, да бъде осуетена. В последната си дума моли да бъде оправдан.

Представителят на Върховната прокуратура намира, че касационните жалби са неоснователни и пледира обжалваното решение да бъде оставено в сила. Смята, че апелативният съд е извършил пълна проверка на оспорения пред него акт, констатирал е липсата на нарушения във връзка с оценката и анализа на доказателствата и на собствено основание е направил анализ, показал несъмнената доказаност на обвинението. Твърди, че материалният закон е приложен правилно и определените по отношение на двамата подсъдими наказания не са явно несправедливи.

Върховният касационен съд, в пределите на касационната проверка по чл. 347, ал. 1 от НПК, съобрази следното:

С присъда от 05.05.2023 г. по н.о.х.д. № 622/2020 г. на Окръжен съд – Варна подсъдимият Х. Г. Г. е признат за виновен в това, че на 30.03.2019 г. в гр. Варна, при условията на продължавано престъпление, в качеството си на полицейски орган - старши полицай в група „Специализирано подразделение за охрана на обществения ред" на сектор „Специализирани полицейски сили" към отдел „Охранителна полиция" в ОД на МВР гр. Варна, чрез изнудване посредством злоупотреба със служебното положение, поискал дар в размер на 440 лв. и приел дар в размер на 220 лв. и 100 евро /в легова равностойност – 195 лв./, на обща стойност 415 лв., за да не извърши действие по служба, а именно:

- да не издаде писмена заповед по реда на чл. 74, ал. 1, вр. чл. 72, ал. 1 ЗМВР и чл. 11, ал. 1 от Инструкция № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в МВР, с която да задържи И. П. В. и Г. Я. И.;

- да не състави протокол за намерените при извършения обиск и проверка вещи и документи в И. П. В. и Г. Я. И., както и да не състави протокол за намерените при проверка вещи в л.а. „***“ с рег. № *****, съгласно чл. 82, ал. 1 ЗМВР и чл. 6 от Инструкция № 8121з-464/26.08.2014 г. за реда и условията за извършване на проверки по чл. 81, ал. 1 и 2 и чл. 83, ал. 1 от ЗМВР от полицейските органи;

- да не докладва на оперативен дежурен на частта за констатираното правонарушение и упражнени полицейски правомощия, изразяващи се в проверка на личните вещи и документи на И. П. В. и Г. Я. И. и проверка на вещи, намиращи се в л.а. „***“ с рег. № *****, съгласно чл. 59, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от Инструкция 8121з-929/12.12.2014 г. за патрулно-постовата дейност, поради което и на основание чл. 302, т. 1 и т. 2, вр. с чл. 301, ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и чл. 54 НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от три години отложено с изпитателен срок от четири години, наказание „глоба“ в размер на 1 000 лева, както и наказание по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК - лишаване от право да упражнява професия или дейност, свързана с органите на МВР за срок от три години.

Със същата присъда подсъдимият К. Р. В. е признат за виновен в това, че на 30.03.2019 г. в гр. Варна, в качеството си на длъжностно лице - старши полицай в група „Специализирано подразделение за охрана на обществения ред“ на сектор „Специализирани полицейски сили“ към отдел „Охранителна полиция“ в ОД на МВР - гр. Варна, не изпълнил служебните си задължения – като не издал писмена заповед за задържане, не съставил протокол за намерените вещи и документи и не докладвал на оперативен дежурен на частта за констатираното правонарушение и упражнени полицейски правомощия /при словесно и правно описание, съответно на посоченото в предходните параграфи/ с цел да набави за друго – за подсъдимия Х. Г. Г., облага – парична сума с обща левова равностойност от 415 лева, и от това са настъпили немаловажни вредни последици, поради което и на основание чл. 282, ал. 1 НК и чл. 54 НК му е наложено наказание лишаване от свобода в размер на осем месеца, което на основание чл. 66, ал. 1 НК е отложено с изпитателен срок от три години.

На основание чл. 307а НК с присъдата е отнета в полза на държавата равностойността на предмета на подкупа в размер на 415 лева, като сторените по делото разноси са възложени на двамата подсъдими.

По протест на прокурора срещу наказанието и по жалба на защитниците срещу осъждането на двамата подсъдими с решение № 30/19.03.2024 г. на Апелативен съд – Варна първоинстанционната присъда е била изменена, като изпитателният срок на условно наложеното на подсъдимия Х. Г. наказание е бил увеличен на пет години и наложената на същия подсъдим глоба е увеличена на 3 000 лева.

В останалата й част първоинстанционната присъда е била потвърдена.

Именно това решение е предмет на настоящата касационна проверка – първа по своя ред.

1. По доводите в касационните жалби за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила

Тези доводи следва да получат преимуществено разглеждане, защото евентуалната им основателност прави безпредметно обсъждането на аргументите за неправилно приложение на материалния закон и за явна несправедливост на наказанието.

На първо място, основателно е посоченото в жалбата на адв. И. процесуално нарушение, свързано с начина, по който е било формулирано обвинението по чл. 302 НК по отношение на подсъдимия Х. Г.. В постановлението за привличане (т. 1, л. 11-13 от д.п.) и в обвинителния акт са въведени твърдения, че подкупът е осъществен в условията на продължавано престъпление, като при правната квалификация е посочена и привръзката с чл. 26, ал. 1 НК. Едновременно с това в двата основополагащи акта на досъдебното производство не са били отразени самостоятелни единични деяния, част от единното продължавано престъпление, нито са били отбелязани времето, мястото и начина на осъществяването им. В принципен план това съставлява процесуален порок, нарушаващ правото на защита на привлечения към отговорност и предписанието на Тълкувателно решение №3/15.02.1971 на ОСНК на ВС, според което продължаваното престъпление се състои от две или повече отделни деяния, които при една и съща обстановка и при еднородност на вината осъществяват поотделно един или различни състави на едно и също престъпление. В конкретния случай пропускът не е основание за отмяна на обжалвания акт, тъй като чрез прилагане на чл. 354, ал. 1, т. 2, вр. с чл. 24, ал. 1 т. 1 НПК и оправдаване от касационния съд на подсъдимия Г. (по конкретно посочени подолу съображения) за квалификацията по чл. 26, ал. 1 НК правото на защита на лицето в най-пълна степен е подсигурано.

Не е налице твърдяното от адв. Ю. Й. съществено процесуално нарушение мотивирано с липсата в постановлението за привличане и в обвинителния акт на твърдения за немаловажните вредни последици, причинени от подсъдимия К. вследствие на извършеното от него общо длъжностно престъпление. Безспорно е, че немаловажните вредни последици са обективен съставомерен признак на престъплението по чл. 282, ал. 1 НК, разграничаващ го от административните, дисциплинарни и други простъпки. Поради това твърдение за тяхното наличие органите на досъдебното производство е следвало да направят. Последните са сторили това като в постановлението по чл. 219 НПК (т. 1, л. 19-21 от д.п.) и в диспозитива на обвинителния акт словесно са посочили, че в резултат от неправомерното поведение на подсъдимия К. немаловажни вредни последици са настъпили. С отразените в обстоятелствената част на акта по чл. 246 НПК твърдения, че престъплението по служба е осъществено от служител от системата на МВР, старши полицаи и ръководител на полицейски екип; че в хода на проверката е

установено държане на наркотични вещества от две лица, наличието на които не е било документирано от подсъдимия К.; че обстоятелствата по конкретното престъпление са станали известни на други лица, провеждащи наказателно разследване за престъпления по чл. 354а НК; че по време на полицейската проверка на трето за процесните правоотношения лице – св. Г. К., е позволено да получи мобилен телефон, документиращ престъпна деятелност; както и с това, че поискването и получаването на наследващия се дар, за който подс. К. е допринесъл с бездействието си, са станали известни на лица от криминалния контингент, тезата за немаловажните вредни последици е била защитена убедително от прокурора. Следва да се има предвид, че според точка 2 на посоченото от самия защитник ППВС 2/1980 г. немаловажните вредни последици по чл. 282 НК се изразяват не само в посегателство на обществени или лични имуществени права, но и в създаването на съществени смущения в правилното функциониране на държавни и обществени организации и в сериозно разколебаване на авторитета и доверието на ангажираните в тях лица. Чрез посочване от прокурора на коментираните по-горе фактически обстоятелства спорният обективен съставомерен признак на престъплението по чл. 282 НК е бил защитен в обвинителния акт.

Неоснователно е твърдението на адв. И., че е допуснато съществено процесуално нарушение, тъй като на досъдебното производство на подсъдимия Х. Г. не е била предоставена възможност да даде повторни обяснения, нито са удовлетворени доказателствените му искания за провеждане на очна ставка между основните свидетели на обвинението. Доказателствените искания са били направени от защитата при предявяване на разследването (протокол от 27.05.2000 г. на т. 5 от д.п.) и са били отхвърлени с постановление на наблюдаващия прокурор от 02.06.2020 г. Макар решението на прокурора да лиши подсъдимия от правото му да даде повторни обяснения да е било незаконосъобразно - подсъдимият има право да дава обяснения във всеки един момент от провеждане на наказателното производство и това е основополагащ принцип в процеса - то не е било основание за прекратяване на съдебното производство в разпоредително заседание. Това е така, тъй като съгласно чл. 248, ал. 4 НПК в разпоредително заседание не се обсъждат нарушения, свързани с допускането, събирането, проверката и оценката на доказателствените средства. От друга страна, съгласно чл. 7 НПК, съдебното производство заема централно място в наказателния процес и в съдебната фаза могат да бъдат направени, респ. уважени при необходимост, всички доказателствени искания от значение за главния факт в производството. Искането на подсъдимия Г. да дава обяснения е било удовлетворено в съдебната фаза, където на два пъти по собствена воля той е изложил позицията си във връзка с процесното деяние.

Не е налице и соченият в касационните жалби порок, изразяващ се в липсата на мотиви. И друг път ВКС е имал основание да посочи, че когато въззивната инстанция не намира основание за промяна на приетите от първата инстанция за установени

факти от кръга на чл. 102 НПК, тя няма задължение да ги повтори в решението си, но е длъжна да отговори защо ги потвърждава и отхвърля противните им възражения на страните. В случая, след като апелативният съд се е съгласил с изложената от първоинстанционния състав фактическа обстановка, е обобщил оборващите ги доводи на защитата, при анализа на които е изложил в достатъчен обем съображения. Това не е процесуално недопустимо, щом като от мотивите на съда става ясно вътрешното му убеждение както по фактите, така и по приложимото право. Въззивното решение отговаря на изискванията на чл. 339 НПК и съдържа съображения, които в достатъчна степен отговарят на основните аспекти от фактическите и правните аргументи на страните. Тук е мястото да се посочи, че тестът за мотивираността на съдебния акт е не толкова количествен, а преди всичко качествен, и в конкретния случай по този показател въззивното решение покрива това изискване. Освен че се е съгласил с приетата от първия съд фактическа обстановка и доказателствен анализ, на л. 14-22 от оспореното съдебно решение въззивният съд е направил собствена доказателствена обосновка и е отговорил на релевираните в заседанието от 26.10.2023 г. доводи на защитниците. Аргументацията във въззивния акт е съответна и на европейският стандарт, според който чл. 6, § 1 от КПЧОС задължава в решенията си съдилищата да посочват мотивите, на които се основават, без да изисква подробен отговор на всеки довод, а единствено обосноваване на въпросите с решително значение за изхода на производството. Така *Zayidov v. Azerbaijan* no. 5386/10, § 91, 24 March 2022, *Bonev v. Bulgaria* no. 49443/17 от 12 March 2024.

Инстанцията по същество е обсъдила всеки доказателствен източник и не е пренебрегнала нито един такъв, както се твърди в касационните жалби.

За да формира вътрешното си убеждение по отношение на това, че на 30.03.2019 г. подсъдимият Г. е поискал и приел наследващ му се дар, а подсъдимият К., за да подsigури получаването на облагата, не е изпълнил свои служебни задължения, въззивният съд се е позовал на показанията на очевидците И. В. и Г. И., на показанията на свидетелите Р. и С. Д., К. и Г. К. и Н. П., на резултатите от приложените СРС, приобщени по делото на основание чл. 177, ал. 2 НПК, на информация за локализацията и времето на престой на служебния полицейски автомобил „****“ с рег. № ****, както и на заключението на видео-техническата и лицево-идентификационна експертиза, изготвена от в.л. В. В.. Преценени поотделно и в съвкупност изброените доказателствени данни са позволили на съдилищата да изведат фактология, която не е резултат от превратно тълкуване на доказателствената маса.

В двете касационни жалби е отделено значително внимание на кредитираните от съдилищата показания на свидетелите И. В. и Г. И.. Касаторите неоснователно изразяват недоволство от апелативния съд, който е основал осъдителните си изводи върху показанията на тези лица. В принципен план въпросът дали да се кредитират с доверие или да се отхвърлят съответните доказателствени средства е част от

суверенната сфера на компетентност на инстанциите по фактите, а касационният съд не разполага с правомощие да проверява фактическата необоснованост на решението, да променя приетите за установени от съдилищата по същество факти, нито може самостоятелно и непосредствено да анализира доказателствените материали по делото. Поради това доводите на касаторите се обсъждат единствено от гледна точка на изискванията за правилно формиране на вътрешното убеждение на съда по фактите. В този контекст касационната инстанция не намери процесуални пороци в доказателствения анализ на въззивната инстанция и прие, че не е имало основание за изключване на показанията на В. и И. от доказателствената съвкупност. Нито се твърди, нито се установява тези лица да са имали предходни отношения с подсъдимите или мотив да им припишат участие в престъпление, което не са извършили. Престъпната дейтелност на подсъдимите е станала известна в рамките на провеждано друго наказателно производство и свидетелите не могат да бъдат държани отговорни за това, че са били извикани от разследващите органи да разкажат какво знаят по случая. Показанията на двамата свидетели относно съществените факти влизат в синхрон едни с други, както и със записа от охранителната камера на обменно бюро В., заснел осъществената на 30.03.2019 г. полицейска проверка. Обстоятелството, че по време на тази полицейска проверка и след това свидетелите е следвало да предадат на подсъдимия Г. наследващ се дар е било изводимо и от протоколите за изготвяне на ВДС от прилагане на СРС „звукозапис“ по отношение на свидетелите К. К., С. Д. и Р. Д., приложени в т. 2, л. 54 и л. 59, т. 3, л. 28 и т. 4, л. 33 и л. 34 от досъдебното производство. От последните е видно, че предоставянето на наследващия се дар, за да бъдат освободени В. и И. от полицаите, е било обсъждано в телефонни разговори, проведени със свидетелите К. и Р.. Разпитите на тези свидетели и на св. Г. К., която по време на полицейската проверка необезпокоявано е взела телефона, чрез който е договаряна доставката на наркотика на зависими лица, и е осигурила предаването на втората част от поискания наследващ се дар, също са били ценени в подкрепа на обвинителната теза. Противно на твърденията на касаторите оневинителните доказателства са били сведени до обясненията на двамата подсъдими, които е ноторно, че са важен източник на информация за правно релевантните факти, но и средство за защита на привлечените към отговорност лица. По изложените съображения не би могло да се приеме, че позоваването върху показанията на В. и И. е резултат от неправилно формирано вътрешно убеждение или превратно тълкуване на доказателствата.

Въззивният съд не е игнорирал възраженията на защитниците, касаещи свидетелската годност на свидетеля И. В.. Неспорно по делото е, че това лице страда от психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на наркотици и алкохол, както и от биполарно афективно разстройство. Едновременно с това изводимо от отговорите на въпроси четири и осем от заключението на комплексната съдебно психолого-психиатрична експертиза (т. 2, л. 506-525 от н.о.х.д. № 622/2020 г.

на ОС-Варна) е било, че към момента на разпитите на В. в досъдебното производство свидетелят е бил без активна психотична продукция и индивидуалните му особености са му позволили да възприема, разбира и възпроизвежда събития от ежедневието си и от процесното дело. Констатацията на съдилищата за свидетелска годност на В. е преценена с оглед доказвания по делото факт, че към обсъждания период липсва медицинска документация за оказвана на лицето психиатрична помощ. Това, наред с обстоятелството, че при нужда от такава свидетелят обичайно се е консултирал с медицински специалисти, също е идвало да покаже, че в упоменатото време той не е имал нужда от медицинска терапия. При отговор на това защитно възражение не може да бъде подминато обстоятелството, че фактическите констатации на двете съдебни инстанции са изградени върху показанията на св. В. депозирани по реда на чл. 223 НПК, в което производство независим и безпристрастен съд е гарантирал законосъобразното протичане на разпита. Хронологичното възпроизвеждане на фактите от значение за делото по време на този разпит също е индиция за свидетелска способност. Последната се преценява и през призмата на това, че разказаното е синхронно на заснетото от охранителните камери, монтирани в обменно бюро В., както и на показанията на другия очевидец Г. И..

Не е допуснато нарушение на правилата за анализ и оценка на доказателствата от страна на въззивния съд, който е приел, че в късния следобед на 30.03.2019 г. е проведена втора среща между подсъдимите и свидетелите В. и И., на която е станало предаване на остатъка от поискания наследващ се дар – сумата от две по 50 евро. За този етап от процесните събития въззивният съд основателно се е позовал на обсъдените по-горе доказателствени данни, които нито е надценил, нито е тълкувал превратно. Фактът на провеждане на втората среща е бил изводим и от приложената в секретните материали по делото разпечатка от автоматизираната система за локализация и визуализация на мобилни единици в МВР. От нея е видно, че служебният полицейски автомобил „****“ с рег. № **** - поверен за ползване на АП 86, от който са били част подсъдимите - в 15:58 часа на 30.03.2019 г. престоюва 24:57 минути на бул. „Осми приморски полк“, където е било обменно бюро В., като в 17:48 часа на същия ден отново се връща в този район и престоюва там 19:29 минути.

Не са били пренебрегнати във въззивното решение показанията на св. И. И. – началник сектор „Специализирани полицейски сили“ в ОД на МВР - Варна, на когото към процесната дата подсъдимите са били на подчинение. На л. 20-21 от съдебния акт разказът му е бил преценен от въззивния съд като последователен и безпристрастен и в основата на съдебните доказателствени изводи е залегнало казаното от този свидетел по отношение на физическите особености на подсъдимия К., както и това, че всеки от подсъдимите е могъл да състави протокол, документиращ полицейски действия по отношение на лица и автомобил.

2. Относно твърденията за нарушения на материалния закон

Възражението на касаторите за нарушение на материалния закон се основава на твърдението им за превратно тълкуване на доказателствата и на претенциите им за недоказано участие в твърдените деяния на подсъдимите, които по вече изложени съображения ВКС прие за неоснователни.

Неоснователно е твърдението на адв. Й., че подсъдимият К. не е извършил общото престъпление по служба, тъй като не е нарушил посочените в обвинителния акт разпоредби от Закона за министерство на вътрешните работи и съответстващите му инструкции. Вярно е, че на процесната дата подсъдимият не е осъществил физически полицейската проверка на свидетелите В. и И. и на ползвания от тях автомобил. Едновременно с това като част от АП 86 и като ръководител на екипа той лично – както и подсъдимият Г., който фактически е извършвал действията по полицейски обиск на лица и претърсване на автомобил - е имал правомощие, както да докладва в ОДЧ всяко изменение в оперативната обстановка, извършено правонарушение, прилагано полицейско правомощие и взето отношение, така и да документира намирането на вещи или предмети, чието притежание е било забранено или за които е имал съмнение в това. По силата на чл. 72, ал. 1 ЗМВР и чл. 11 от Инструкция № 8121з-78 от 24.01.2015г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи той е могъл и да задържи лицата – в конкретния случай свидетелите И. В. и Г. И., за които е имало данни, че са извършили престъпление по чл. 354а НК, защото без да стори това процесът по разкриване на това престъпление би бил осуетен. Изрично следва да се посочи, че подсъдимият К. е бил наясно с всяко от действията по проверката на лица и автомобил, извършени в негово присъствие от колегата му и съподсъдим в процеса Х. Г.. Освен това, като част от АП 86 подсъдимият К. се е върнал по-късно в процесния ден в района на обменно бюро В., за да получи подсъдимият Г. остатъка от наследващия му се дар от свидетелите В. и И.. Това на самостоятелно основание доказва знанието му за незаконната дейност на подсъдимия Г. и обективира умисъла му за осъществяване на престъплението по чл. 282 НК. При отговор на този защитен довод акцент следва да получи обстоятелството, че подсъдимият К. не просто е бил част от автопатрула, осъществяващ проверката на лицата и автомобила, а е определен и за ръководител на екипа. Това означава, че той е следвало ефективно да контролира дейността на своя колега и съподсъдим в процеса и да коригира извършеното от него в отклонение от законовите правила.

ВКС установи нарушение на материалния закон в частта, в която подсъдимият Х. Г. е признат за виновен да е извършил престъплението подкуп в условията на продължавано престъпление. По-горе бе коментирана непрецизната правна формулировка на това престъпление в постановлението по чл. 219 НПК и в обвинителния акт, като бе посочено, че процесуалният порок би могъл да бъде

отстранен чрез оправдаването на лицето по този обвинителен пункт. Подобно решение е процесуално оправдано, тъй като приетата от съдилищата фактология, от която ВКС не може да се отклони, установява, че не са били реализирани самостоятелни престъпни прояви, осъществени в условията на продължавано престъпление, а действията на подсъдимия Г. по поискване и приемане на наследващия се дар са елемент от едно престъпление по чл. 302 НК. Въпреки някои особености на конкретната престъпна ситуация, при която наследващият се дар е приет на две части, подсъдимият е осъществил едно престъпление подкуп чрез няколко акта, обединени помежду си от единството на решението за тяхното извършване и насочени към постигане на една и съща цел – получаването на дар. След като действията на подсъдимия по поискване и приемане на части на наследващата се облага са елементи от едно и също престъпление по чл. 302 НК на основание чл. 354, ал. 1, т. 2, вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК той следва да бъде оправдан за това да е действал в условията на продължавано престъпление.

На същото правно основание подсъдимият Г. следва да бъде оправдан и за квалифициращото обстоятелство по чл. 302, т. 2 НК. За да потвърди осъдителната присъда по този пункт на обвинението, въззивният съд не е отчел, че приетата от него фактология не разкрива подкупът да е осъществен чрез изнудване посредством злоупотреба на служебно положение. Последователно в съдебната практика¹ е приемано, че този квалифициращ признак е налице, когато даващият подкуп отстоява свои законни права, но длъжностното лице с цел да получи дар без основание отказва да удовлетвори искането му и по този начин принуждава лицето да му даде подкуп. Конкретният случай не е такъв. Наследващият се дар е предоставен не за отстояване на законни права на даващите подкупа, а за да наруши подсъдимият Г. свои конкретни задължения като се въздържа от конкретни действия. Освен това, в конкретния случай подсъдимият Г. не е изнудвал даващите подкупа, тъй като инициативата за предоставяне на наследващия се дар е изходила от самите тях. Констатираното от касационния съд нарушение на материалния закон може да бъде отстранено като подсъдимият бъде оправдан за квалифициращото обстоятелство по чл. 302, т. 2 НК.

4. Относно твърденията за явна несправедливост на наложените наказания

Такива се съдържат в касационните жалби на защитниците на двамата подсъдими, които поддържат, че наказанията са явно несправедливи поради тяхната прекомерност.

Внимателният прочит на материалите по делото показва, че при индивидуализацията на наказанията въззивният съд е съобразил релевантните

¹ ППВС №8/1981, Решение № 414/15.10.1982 г. по н.д. 431/1982 на ВКС, 2 н.о., Решение № 46 от 28.03.1985 г. по н.д. № 82/1985 г. на ВКС, 2 н.о., Решение № 370 от 19.01.2014 г. по н.д. 1150/2014 г. на ВКС, 3 н.о., Решение № 29 от 11.01.2024 г. по н.д. № 733/2023 г. на ВКС, 1 н.о.

обстоятелства от значение за вида и размера им. Като смекчаващи обстоятелства правилно са били отчетени данните за личността на двамата подсъдими, които предвид необремененото им съдебно минало, трудова ангажираност и изяснен семеен статус безспорно са положителни. В полза на подсъдимите следва да бъде преценяван и изминалият срок от началото на разследването през март 2019 г. до приключване на делото през касационната инстанция. Предвид естеството на обвиненията и относителната фактическа и правна сложност на делото, което има за предмет корупционно престъпление и престъпление по служба, този срок не може да бъде оценен като прекомерен и на самостоятелно основание да обуслови приложението на чл. 55 НК и премиране на подсъдимите. Едновременно с това процесните деяния разкриват по – висока укоримост в сравнение с обикновените случаи на подкуп и престъпление по служба, изводима от факта, че деянията са осъществени при своеобразно усложнение - със съдействащо поведение на двама подсъдими, наследващият се дар е бил получен на две части, а също и от това, че неговото поискване, респективно предоставяне, е станало достойние както на други служители от системата на МВР, така и на лица от криминалния контингент. В ущърб на подсъдимите не може да не бъде отчетено и това, че неправомерните им действия са довели до невъзможност за документиране на престъпна дейност, свързана с държане и разпространение на наркотични вещества от свидетелите В. и И. и от трети лица. При наличие на тези обстоятелства с решението си да не приложат нормата на чл. 55 НК решаващите съдилища не са действали явно несправедливо.

Отмереното от предходните инстанции наказание по отношение на подсъдимия К. е в размер на осем месеца лишаване от свобода, които е прието, че следва да бъдат отложени по реда на чл. 66 НК с минималния изпитателен срок от три години. Като се имат предвид посочените в предходния параграф обстоятелства, както и това, че подсъдимият К. е бил ръководител на полицейския патрул, което на собствено основание завишава степента на обществена опасност на извършеното от него, наказанието му, отмерено значително под средния размер на санкцията за престъплението по чл. 282, ал. 1 НК, не следва допълнително да се снижава. То не е явно несправедливо и в пълнота ще изпълни целите на материалния наказателен закон по чл. 36 НК.

С въззивното решение е прието, че за извършеното от него противоправно деяние на другия подсъдим - Х. Г., следва да бъде наложено наказание от три години лишаване от свобода, отложено по реда на чл. 66 НК с изпитателен срок от пет години, глоба в размер на 3 000 лева и кумулативно наказание лишаване от права за срок от три години.

Неоснователно в касационната жалба на адв. И. се сочи, че мотивите на въззивния съд по отношение на определеното на подсъдимия Г. наказание са вътрешно противоречиви. Касаторът обосновава това възражение с твърдение, че въззивният съд е приел, че определеното от окръжния съд наказание е правилно

отмерено и едновременно с това е увеличил изпитателния срок, за който това наказание следва да се отложи. Ясно трябва да се посочи, че определянето на наказанието и начинът на неговото изтърпяване са две самостоятелни дейности, които се осъществяват от съда отделно една от друга. При първата съдът индивидуализира наказанието в пределите предвидени от закона, вземайки предвид степента на обществена опасност на деянието и дееца, смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства, а при втората, ако наказанието е до три години лишаване от свобода, преценява дали са налице другите материални предпоставки за приложението на чл. 66 НК и на какъв размер да бъде отмерен изпитателният срок. Като е действал по този начин въззивният съд не е изложил противоречиви мотиви в частта относно наказанието.

Едновременно с това, по подробно изложени по-горе съображения, без да се налага промяна на фактологията по делото, касационният съд прие, че подсъдимият Х. Г. следва да бъде оправдан за квалифициращото обстоятелство по т. 2 на чл. 302 НК и за това да е извършил подкупа в условията на продължавано престъпление. Последното налага редуциране и на определеното му от въззивния съд наказание, което обаче не бива да бъде определяно при условията на чл. 55 НК, тъй като основанията за приложение на този текст спрямо конкретния подсъдим не са налични. Във финалния му вид наказанието на подсъдимия Х. Г. следва да остане в минимума на санкцията по чл. 302 НК, а именно три години лишаване от свобода, като бъде снижен изпитателният срок, за който това наказание се отлага от пет на четири години. На редуциране по същите съображения подлежи и допълнителното наказание глоба, която от три хиляди следва да бъде намалена на хиляда лева.

В аспекта на касационното основание по чл. 348, ал. 5, т. 1, вр., ал. 1, т. 3 от НПК ВКС преценява като правилни доводите на съдебните инстанции да наложат на подсъдимия Г. и наказание лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК за срок от три години.

Така индивидуализирана комплексната санкция съответства на тежестта на извършеното престъпление и на личността на извършителя и би постигнала адекватна реализация на целите на наказанието, предвидени в чл. 36 от НК, без да създаде усещане за безнаказаност у дееца и в обществото.

С оглед на всички тези съображения съставът на първо наказателно отделение прие, че следва да упражни правомощията си по чл. 354, ал. 1, т. 2 НПК, вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК и да отмени въззивното решение в частта, в която подсъдимият Х. Г. е бил осъден за подкуп, осъществен в условията на продължавано престъпление и при наличие на квалифициращото обстоятелство по чл. 302, т. 2 НК и да го оправдае за тях. На изменение подлежи въззивното решение и в частта му, касаеща определените по отношение на подсъдимия Х. Г. наказания. В останалата част въззивното решение следва да бъде оставено в сила.

Така мотивиран и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1, т. 2, вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 и чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение № 30/19.03.2024 г. по в.н.о.х.д. № 245/2023 г. по описа на Апелативен съд – Варна в частта му, касаеща обвинението срещу подс. Х. Г. Г., като ОПРАВДАВА този подсъдим да е извършил подкуп при условията на продължавано престъпление по чл. 26, ал. 1 НК и при наличие на квалифициращото обстоятелство по чл. 302, т. 2 НК.

ИЗМЕНЯ решението в частта относно наложените на подсъдимия Х. Г. Г. наказания, като НАМАЛЯВА изпитателния срок на наложеното наказание лишаване от свобода от ПЕТ на ЧЕТИРИ години, както и глобата от ТРИ хиляди лева на ХИЛЯДА лева.

ОСТАВЯ В СИЛА решението в останалата му част.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.